

Protocol
Aanpak Drugsafvaldumpingen
in de provincie Fryslân

Auteur : Bianca Hiemstra

Datum : 2 februari 2023

Versie : C0

Definitief (d.d. xx-xx-xxxx)

Besproken en akkoord bevonden op

07-02-2023 in het MT FUMO (versie C0, d.d. 02-02-2023)

23-02-2023 in het VTH Vakoverleg

01-03-2023 in het VTH Managementoverleg

08-03-2023 in het DB FUMO

xx-xx-xxxx Ambtelijk VTH overleg

xx-xx-xxxx Bestuurlijk VTH overleg

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Algemeen	4
1.2 Uitgangspunten	4
1.3 Doel van het protocol	5
1.4 Reikwijdte	6
1.5 Stakeholders	6
2. Stappenplan	8
2.1 Melding	9
2.2 Informatieoverdracht	11
2.3 Beredderingsmaatregelen en afvoer	11
2.4 Bestuursrechtelijk handhaven na eventuele bereddering	12
2.5 Bodemonderzoek, opstellen plan van aanpak en sanering	13
2.6 Subsidieaanvraag	15
3. Subsidiereregelingen	16
4. Contactgegevens primaire stakeholders	17
5. Do's en Don'ts	18
6. Definities	19
Bijlage 1: Landelijk Protocol Drugsafval	
Bijlage 2: Samenvatting relevante wetgeving	
Bijlage 3: Subsidieregeling opruiming drugsafval Provincie Fryslân 2021-2024	
Bijlage 4: Stroomschema Werkwijze bij dumping drugsafval	

1. Inleiding

1.1 Algemeen

Sinds enkele jaren wordt ook in de provincie Fryslân met regelmaat druggerelateerd afval aangetroffen. Om adequaat te kunnen handelen bij het aantreffen van druggerelateerd afval is er behoefte aan een (werk)protocol. Met dit protocol wordt gestreefd naar eenduidigheid waarbij rekening wordt gehouden met diverse taken en verantwoordelijkheden van de betrokken organisaties.

De landelijke vakgroep drugsafval heeft in 2022 het '*Landelijk protocol drugsafval (versie 1.0)*' opgesteld. Met dit protocol beoogt de vakgroep een landelijke werkwijze en een basis voor regionale afspraken. In het protocol wordt onder andere invulling gegeven aan de drie pijlers: veiligheid voorop, optimale opsporing en minimale milieuschade. Het landelijk protocol is opgenomen in bijlage 1.

In opdracht van het VTH-managementoverleg is in de periode 2022 - 2023 het '*Protocol Aanpak drugsafvaldumpingen in de provincie Fryslân*' opgesteld. Het onderhavige protocol is een uitwerking van het onderdeel 'minimale milieuschade' uit het hierboven genoemde landelijk protocol drugsafval. Het protocol heeft als doel een eenduidig afgestemde werkwijze bij het aantreffen van druggerelateerd afval vast te leggen. Daarnaast kan het protocol bijdragen aan een adequate en vroege signalering van druggerelateerd afval. Het protocol is gericht op de specifieke uitwerking voor het onderdeel 'minimale milieuschade' en daarmee op de taken en verantwoordelijkheden van de Friese gemeenten en FUMO.

1.2 Uitgangspunten

Er kan met opruimen begonnen worden nadat:

- De brandweer bevestigd heeft dat de plaats delict (PD) veilig genoeg is;
- De politie bevestigd heeft dat eventuele sporen zijn veiliggesteld en de PD is vrijgegeven; en
- De gemeente daarvoor opdracht heeft gegeven.

Tot voor kort werd gedacht dat de grondeigenaar verantwoordelijk is voor het laten opruimen van het gedumpte afval en het beperken en eventueel opruimen van een verontreinigde bodem. Volgens een recente uitspraak van de Raad van State is vanuit de zorgplicht in principe de gemeente verantwoordelijk voor het laten opruimen van afval dat aangetroffen wordt op haar grondgebied. Uitzonderingen hierop zijn private organisaties die de eigenaarsrol hebben (bijvoorbeeld Natuurmonumenten) en waterschappen, wanneer de afvalstoffen in de nabijheid van oppervlaktewater zijn gedumpt.

Het dumpen van synthetisch druggerelateerd afval betreft overtreding van artikel 10.1/ 10.2 Wet milieubeheer (Wm) en bij zichtbare en/of dreigende verontreiniging van de bodem ook van artikel 13 Wet bodembescherming (Wbb). In geval van een lozing in het oppervlaktewater betreft het artikel 6.2 lid 1 van de Waterwet. Indien een grondeigenaar aangifte wenst te doen, zijn dit de artikelen die in de aangifte moeten worden verwerkt.

Aanspraak maken op een subsidiebijdrage voor het opruimen van druggerelateerd afval kan alleen met een meldings- of procesverbaalnummer als bewijsstuk. Daarnaast wordt meestal ook een verslag van de inzet gevraagd van de Omgevingsdienst en/of het bedrijf dat de afvalstoffen heeft opgeruimd. Dit verslag wordt, met in achtname van de AVG, verstrekt bij de subsidieaanvraag.

Afval wordt door een gespecialiseerd bedrijf afgevoerd. Dit bedrijf moet voldoen aan het gestelde in artikel 10:37 Wm. Dat betekent dat dit bedrijf aantoonbaar vakkundig is, naar richtlijnen Arbo en ADR moet handelen en in het bezit is van een NIWO-vergunning.

De politie¹ geeft de PD vrij. Vervolgens is het aan de gemeente als bevoegd gezag, in overleg met de grondeigenaar, de afvoer van het afval en indien nodig het verwijderen van vervuilde grond ter voorkoming van verdere verspreiding te regelen. Van belang is dat gemeenten 24/7 een gecertificeerd bedrijf kunnen benaderen dat de vele soorten drugsafval conform het ADR kan opruimen, verladen en naar de juiste locaties mag en kan vervoeren. Gemeenten kunnen ervoor kiezen (collectief) een contract met één of meerdere gecertificeerde bedrijven af te sluiten. Een niet-limitatieve lijst van ADR gecertificeerde bedrijven werkzaam in Noord-Nederland is bekend bij de FUMO.

Bij vermoeden van drugsafval wordt altijd indicatief getest of het inderdaad om drugsafval gaat. In verband met de veiligheid mogen deze tests alleen uitgevoerd worden door hiertoe opgeleide mensen. De indicatieve test (kleurreactie-‘swipes’) kan worden uitgevoerd door de brandweer of politie. In sommige gevallen kan het gecertificeerde bedrijf de test uitvoeren, echter altijd nadat de PD is vrijgegeven.

Hierbij kan het volgende onderscheid gemaakt worden:

1. Bij het aantreffen van dumpingen kan de brandweer indicatief nagaan om welke stoffen het gaat. Op basis daarvan kan de gevaarsetting worden aangegeven. Daarnaast is de brandweer uitgerust om de situatie te stabiliseren (bijvoorbeeld vaten rechtop zetten, lekkende vaten in een lekbak plaatsen, etc.)
2. Bij het aantreffen van dumpingen kan de politie (Team Milieu) een pH-bepaling uitvoeren. Overige testen laat de politie in deze gevallen over aan de brandweer of het bedrijf dat namens de gemeente de afvoer regelt. Opgemerkt wordt dat het LFO² geen dumpingen bezoekt, behalve wanneer sprake is van daderindicatie.

Strafrechtelijke en bestuursrechtelijke handhaving wordt wederzijds afgestemd. Daarbij is het van belang elkaar te informeren en aan te vullen. Hiervoor is het belangrijk de contacten bij onder andere politie, brandweer, gemeente, FUMO, waterschap en Rijkswaterstaat op lokaal niveau op orde te hebben. Voor zover handhaving bestuursrechtelijk gebeurt houdt dit de bereidheid in tot het opleggen van een last onder bestuursdwang en het vervolgens zo nodig feitelijk toepassen van bestuursdwang en het daarvoor aangaan van financiële verplichtingen. Aangezien meestal sprake is van urgentie, vanwege de aard van de overtreding, de snelheid van handelen en de meer complexe regelgeving, wordt de last onder dwangsom als minder logisch beschouwd.

1.3 Doel van het protocol

Het doel van het protocol is een handleiding (c.q. werkinstructie), die bij het constateren en opruimen van druggerelateerd afval en/of bodemverontreiniging veroorzaakt door druggerelateerd afval leidt tot:

- a) inzicht in rollen, taken en verantwoordelijkheden;
- b) het bevorderen van interactie en samenwerking van alle betrokkenen;
- c) uniformiteit en procesmatige aanpak;
- d) het waarborgen van veiligheid;
- e) het veilig stellen van mogelijke sporen i.v.m. strafrechtelijke opsporing;
- f) het minimaliseren van de gevolgen voor het milieu en voor de volksgezondheid;

¹ Wanneer sprake is van een dumping is Team Milieu van de politie betrokken. Wanneer sprake is van een (productie)laboratorium zijn de Officier van Dienst Politie (OvD-P) en LFO betrokken.

² Bij het aantreffen van een (productie)laboratorium worden de indicatieve tests door het LFO uitgevoerd. Echter, pas nadat in opdracht van de gemeente het afval naar een veilige locatie is vervoerd. Het laboratorium zelf wordt ontmanteld en in beslag genomen door en/of in opdracht van de politie.

- g) het bevorderen van strafrechtelijke en bestuursrechtelijke handhaving;
- h) het minimaliseren van de opruimkosten; en
- i) het (kunnen) doen van een beroep op (mogelijke) schadefondsen/subsidieregels.

1.4 Reikwijdte

Het protocol is van toepassing op:

- het grondgebied van de provincie Fryslân;
- percelen in eigendom van overheden, particulieren en bedrijven;
- stortingen op en/of in de bodem en lozingen in (oppervlakte)water van druggerelateerd afval;
- druggerelateerd afval aanwezig in bebouwing, vaar- en voertuigen en in de open ruimte;
- (dreigende) bodemverontreiniging als gevolg van dumping, storting en/of lozing van druggerelateerd afval; en/of
- druggerelateerd afval afkomstig van de synthetische drugsproductie³.

1.5 Stakeholders

Bij het (vermoeden van) aantreffen van druggerelateerd afval zijn diverse stakeholders betrokken. Hierbij kan onderscheid gemaakt worden tussen primaire en secundaire stakeholders. De primaire stakeholders worden altijd geïnformeerd. De secundaire stakeholders worden geïnformeerd wanneer de specifieke situatie daar aanleiding voor geeft.

Primaire stakeholders:

- Meldkamer Noord Nederland (MKNN)
- Politie
- Brandweer
- Gemeente
- FUMO
- Wetterskip Fryslân / Rijkswaterstaat⁴

Secundaire stakeholders:

- Openbaar Ministerie / Officier van Justitie
- Burgemeester
- Provincie
- Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT)
- Terrein Beherende Organisaties (Staatbosbeheer, It Fryske Gea, wegbeheerders, etc.)
- Eigenaar/huurder/pachter grond en eventuele overige zakelijk gerechtigden van de locatie waar is gedumpt
- Veiligheidsregio Fryslân
- Belastingdienst
- FIOD
- Nutsbedrijven
- Hypotheekverstrekkers

³ Plantaardige drugs vallen buiten de scope van dit protocol voor zover daardoor geen bodemverontreiniging is veroorzaakt.

⁴ Wetterskip Fryslân en Rijkswaterstaat worden geïnformeerd wanneer een dumping, lozing of verontreiniging het oppervlaktewater heeft bereikt.

Naast deze stakeholders kunnen ook genoemd worden de personen of bedrijven die door de stakeholders contractueel worden betrokken, zoals onderzoeksbureaus, rechtshulpverleners (advocaten), aannemers enz.

Tijdens het opstellen van het onderhavige protocol heeft afstemming plaatsgebonden met de Gemeenten, Politie, Brandweer, Provincie Fryslân, Wetterskip Fryslân en het Regionale Informatie- en Expertise Centrum (RIEC) Noord-Nederland.

2. Stappenplan

Het stappenplan wordt in hoofdlijnen opgedeeld in zes hoofdstappen, namelijk: melding, informatieoverdracht, beredderingsmaatregelen en afvoer, bestuursrechtelijk handhaven na eventuele bereddering, bodemonderzoek - opstellen plan van aanpak - sanering en subsidieaanvraag. Elk van de zes hoofdstappen is opgedeeld in één of meerdere substappen.

1. Melding (stap 1-7)

Politie en/of brandweer bezoeken na de melding de plaats van het incident en beoordelen de veiligheid, de situatie en de eventuele strafvervolgning. Hiervoor wordt de locatie afgezet.

2. Informatieoverdracht (stap 8)

Na het aantreffen van een dumping of een drugslaboratorium wordt een overleg gepland tussen politie, brandweer, gemeente en FUMO om de vervolgstappen te bespreken en informatieoverdracht te bewerkstelligen.

3. Beredderingsmaatregelen en afvoer (stap 9 en 10)

Binnen 24-48 uur na de melding kunnen direct maatregelen worden getroffen om de milieurisico's te beperken. Deze aanpak dient afgestemd te worden met de betrokken toezichthouder van de FUMO. De maatregel die hieronder valt is een spoedontgraving. Aan welke eisen dit moet voldoen is uitgewerkt in het hoofdstuk 'Beredderingsmaatregelen/afvoer'.

4. Bestuursrechtelijk handhaven na eventuele bereddering (stap 11-15)

Uit de informatieoverdracht zal blijken op welke rechtsgrondslag handhavend kan worden opgetreden.

5. Bodemonderzoek, opstellen plan van aanpak en sanering (stap 16-18)

Wanneer een bodemverontreiniging niet binnen 24-48 uur gesaneerd is, moet bodemonderzoek worden uitgevoerd. Wanneer uit de resultaten van het bodemonderzoek blijkt dat een bodemsanering moet worden uitgevoerd, dan gebeurt dat conform de geldende wet- en regelgeving.

6. Subsidieaanvraag (stap 19)

De gemeente dient schriftelijk een verzoek in bij de provincie voor de saneringskosten van de grond met druggerelateerde verontreinigingen. Een bewijs van melding of aangifte bij de politie van de dumping van drugsafval in de vorm van een meldingsnummer of procesverbaalnummer is een vereiste bij de aanvraag om in aanmerking te komen voor subsidie.

De hierboven genoemde stappen 1 t/m 19 worden hieronder verder uitgewerkt.

2.1 Melding

Belangrijk is dat er een centraal punt is waar dumpingen van synthetisch drugsafval worden gemeld. Bovendien is de rol van de toezichthouders essentieel, gelet op de gezondheidsrisico's die het dumpen van druggerelateerde afvalstoffen met zich mee brengen. Daarnaast de veiligheidseisen voor de omgeving en het milieu. Het is cruciaal af te stemmen wie de centrale coördinerende rol heeft bij de aanpak van het betreffende incident.

Wanneer door een burger of toezichthouder van gemeente of FUMO geconstateerd wordt dat ergens drugsafval is gedumpt, dan dient als volgt te worden gehandeld:

Stap 1: Waar en hoe melden van de dumpingen

Afhankelijk van waar de melding binnenkomt informeren politie, brandweer, gemeente en FUMO elkaar. Een overzicht van de contactgegevens is opgenomen in de tabel op pagina 17 van dit protocol. Belangrijk is dat aangegeven wordt dat het vermoedelijk om druggerelateerd afval en/of een drugslaboratorium gaat.

Stap 2: Beoordelen veiligheid van het incident

Politie en/of brandweer bezoeken na de melding direct de plaats van het incident en beoordelen de veiligheid, de situatie en de opsporingsstrategie. Zowel politie als brandweer beschikken over de mogelijkheid ter plaatse indicatief vast te stellen welke gevaarlijke stoffen aanwezig zijn.

Stap 3: Informeren gemeente, FUMO en waterschap

De Officier van Dienst Bevolkingszorg (OvD-Bz) wordt zo spoedig mogelijk geïnformeerd over het aantreffen van het drugsafval in de gemeente en neemt vervolgens contact op met interne partijen (zoals bijvoorbeeld de AOV'er, communicatieadviseur en de burgemeester). Het is eveneens aan de gemeente om zo spoedig mogelijk een gezamenlijk overleg te organiseren. Wanneer sprake is van een verontreiniging van het oppervlaktewater en/of de waterbodembodem wordt tevens Wetterskip Fryslân of Rijkswaterstaat ingelicht. Opgemerkt wordt dat de taken vanuit de Wbb door provincie Fryslân zijn gemandateerd aan de FUMO.

Stap 4: Plaatsen afzetlint

De politie plaatst een afzetlint rondom de plaats van het delict (strafrecht), dit om de sporen veilig te stellen. De plaats incident wordt beveiligd voor sporenonderzoek.

Stap 5: Inschakelen specialisten en medewerkers politie

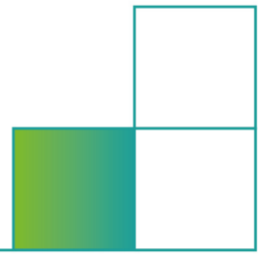
Voor een optimale opsporing maakt de politie een afweging welke specialisten en/of medewerkers vanuit het politie-apparaat betrokken worden bij de situatie. Ambtenaren van de gemeente en FUMO kunnen daardoor te maken krijgen met verschillende medewerkers en afdelingen (o.a. Officier van Dienst, veiligheidskundige, Landelijke Faciliteit Ondersteuning Ontmantelen (LFO), forensische opsporing (FO), Team Milieu).

Stap 6: FUMO op locatie incident

De toezichthouder bodem van de FUMO beoordeelt de situatie ter plaatse en verzamelt de aanwezige kennis van het gebied (locatie). Daarnaast voorziet hij/zij waar nodig de overige hulpdiensten van informatie over mogelijke bodemverontreiniging. De gegevensuitwisseling tussen diverse organisaties is van cruciaal belang om adequaat te kunnen handhaven.

Stap 7: Plaatsen afzetting

Inden sprake is van een PD, wordt een afzetting in opdracht van de politie geplaatst. Indien geen sprake is van een PD, regelt de buitendienst van de gemeente een afzetting rondom de locatie. Dit om

de omgeving (burgers) te beveiligen voor de risico's van de dump- of lozingsplek. De buitendienst wordt gewezen op de mogelijke risico's van de aanwezige stoffen.

2.2 Informatieoverdracht

Stap 8: Overleg aanpak incident

De gemeente (het is aan elk bevoegd gezag om hier een persoon en/of functie voor aan te wijzen) heeft de centrale en coördinerende rol, tenzij anders wordt afgesproken. Het is dan ook in eerste instantie aan de gemeente om een gezamenlijk overleg te organiseren. De politie, gemeente, FUMO en eventuele andere partijen zoals het waterschap stemmen tijdens dit overleg de onderlinge aanpak van dit incident af. Bij daderindicatie en bij productielocaties heeft de politie die coördinerende rol. Pas ná het sporenonderzoek kan de gemeente haar coördinerende taak als bevoegd gezag op zich nemen.

Tijdens dit overleg wordt advies gegeven door:

- de politie en brandweer over de veiligheid van de situatie, de voorhanden zijnde informatie en het veiligstellen van bewijsmateriaal;
- de FUMO over het treffen van maatregelen binnen de eerste 24-48 uur om onnodige schade en milieurisico's van de afvalstoffen en de bodem te voorkomen.

2.3 Beredderingsmaatregelen en afvoer

Stap 9: Opdracht 'beredderingsmaatregelen'

Mogelijke beredderingsmaatregelen zijn afsluiten van afvoerpijpen richting oppervlaktewater, afdichten rioolputten, afgraven bodemlaag, opruimen drugslab en/of vaten met druggerelateerde stoffen.

De inzet van het bestuursrechtelijk optreden wordt door de gemeente bepaald op basis van aanwijzingen over onder andere hoeveelheden, aard van het proces, wijze van afvoer afvalstoffen. Op verzoek van de gemeente heeft de FUMO (toezichthouder bodem) hierin een ondersteunende en/of adviserende rol. De toezichthouder verstrekt hiervoor de beschikbare gebiedskennis van de locatie. De gemeente zorgt voor rioleringstekeningen e.d.

Het ingeschakelde gespecialiseerde bedrijf moet voldoen aan het gestelde in artikel 10:37 Wm. Dat betekent dat het bedrijf aantoonbaar vakkundig is, naar richtlijnen Arbo en ADR handelt en in het bezit is van een NIWO-vergunning. Voor het uitvoeren van grondwerkzaamheden met betrekking tot saneren van de bodem moet het bedrijf tevens BRL 7000 gecertificeerd zijn. De milieukundig begeleider van het adviesbureau dient te beschikken over een certificaat volgens de BRL 6000-systematiek.

De bereddering dient zo spoedig mogelijk plaats te vinden. Hiervoor kan gebruik gemaakt worden van de volgende drie vormen van bestuursdwang:

1. Bestuursdwang (= last onder bestuursdwang) (artikel 125 Gemeentewet, artikel 5:21 Awb)
2. Spoedeisende bestuursdwang (= bestuursdwang zonder opgelegde last) (artikel 5:31 lid 1 Awb)
3. Superspoedeisende bestuursdwang (artikel 5:31, lid 2 Awb)

ad. 1. Bestuursdwang

Het opleggen van bestuursdwang vindt plaats in gevallen waarbij een (korte) begunstigingstermijn wordt gegeven aan een overtreder. De overtreder moet binnen de begunstigingstermijn de overtreding beëindigen en indien het bevoegd gezag constateert dat de overtreding niet is beëindigd, wordt de bestuursdwang toegepast.

ad. 2. Spoedeisende bestuursdwang

Het opleggen van spoedeisende bestuursdwang vindt plaats in spoedeisende gevallen waarbij geen begunstigingstermijn wordt gegeven aan een overtreder en het bevoegd gezag na het bekend maken

van de beschikking direct overgaat tot het uitvoeren van de feitelijke handelingen om de overtreding te beëindigen.

ad. 3 Superspoedeisende bestuursdwang

Het opleggen van superspoedeisende bestuursdwang vindt plaats in spoedeisende gevallen waarbij de beschikking niet kan worden afgewacht en het bevoegd gezag terstond de bestuursdwang toepast. Na toepassing van bestuursdwang wordt door het bevoegd gezag achteraf de beschikking opgesteld.

Voor het opleggen van een last onder bestuursdwang is het niet nodig dat er een overtreder is. In artikel 125 Gemeentewet en 122 Provinciewet staat enkel dat gemeentebestuur en provinciebestuur bevoegd is tot het opleggen van een last onder bestuursdwang. In tegenstelling tot de last onder dwangsom waar specifiek in artikel 5:32 lid 1 Awb staat beschreven dat die wordt opgelegd aan een overtreder. Voor het verhalen van de kosten is wel een overtreder nodig (zie artikel 5:25 lid 1 Awb). Bestuursdwang kan toegepast worden zonder dat een overtreder bekend is, maar de kosten kunnen dan niet verhaald worden. Deze komen dan voor rekening van het bevoegd gezag.

Voor het kunnen saneren onder de noemer bereddering moet de mogelijke verontreiniging binnen uiterlijk 24-48 uur na de melding, worden verwijderd dan wel maatregelen worden getroffen om de milieurisico's voor de bodem en van de aanwezige afvalstoffen te beperken. De gemeente geeft een schriftelijke opdracht aan een gespecialiseerd bedrijf om terstond, binnen 24-48 uur na de melding, maatregelen te treffen de milieurisico's te beperken. Dit met inachtneming van het advies dat door de FUMO en de politie is gegeven tijdens het overleg (stap 8). Na 48 uren is van een bereddering geen sprake meer en moet het saneren conform de Wbb worden uitgevoerd. In dat geval moet eerst een bodemonderzoek worden uitgevoerd om de omvang van het geval van verontreiniging in kaart te brengen. De handhaving in dat geval of na de bereddering is verder onder stap 12 uitgewerkt.

Stap 10: Spoedontgravingen

Spoedontgravingen dienen onder toezicht van het bevoegd gezag Wbb plaats te vinden. De toezichthouder bodem van FUMO dient door het aannemingsbedrijf te worden geïnformeerd wanneer de ontgraving plaatsvindt en is aanwezig tijdens de werkzaamheden. Er dient conform BRL-7000 gewerkt te worden met vloeistofdichte containers en een kraan met onderdrukcabine.

2.4 Bestuursrechtelijk handhaven na eventuele bereddering⁵

In bijlage 2 is een overzicht van de relevante wetgeving opgenomen voor de aanpak van bodemverontreiniging als gevolg van drugsafval. Onderstaande stappen hebben betrekking op een eventuele (rest)verontreiniging die is achtergebleven als gevolg van het dumpen van druggerelateerd afval.

Stap 11: Handhaving na bereddering

De gemeente doet in samenspraak met de FUMO aan de overtreder (indien bekend) na de bereddering en als er nog sprake is van mogelijke restverontreinigingen, de schriftelijke aanzegging dat bestuursrechtelijk handhavend wordt opgetreden. Als er na het plaatsvinden van de bereddering verminderde spoed is, kan ook gekozen worden voor een andere wijze van handhaving dan bestuursdwang. Dit moet wel conform de Landelijke Handhavingsstrategie worden gedaan. De handhaving houdt bijvoorbeeld in dat onderzoek moet plaatsvinden alsmede opruiming en eventueel sanering. De overtreder wordt de gelegenheid gegeven eerst zienswijzen te geven.

⁵ Afstemming over de werkwijze tussen gemeente en FUMO is mede afhankelijk van het door de gemeenten bij de FUMO belegde takenpakket en het verstrekte mandaat.

Stap 12: Bepalen grondslag handhavingsmaatregelen

De gemeente onderzoekt op basis van de informatie (stap 3) op welke rechtsgrondslag handhavend kan worden opgetreden. De Wbb (artikel 13), Woningwet, Wet milieubeheer (Wm) en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) kunnen de rechtsgrondslag zijn. Op verzoek van de gemeente kan de FUMO hierover adviseren, mits hiervoor een opdracht is gegeven. De FUMO wijst intern een casemanager aan inzake de bestuursrechtelijke aanpak en formeert uit een pool van handhavers, toezichthouders, bodemkundigen en juristen een behandelteam. Ook de gemeente wijst een casemanager aan inzake de bestuursrechtelijke aanpak en formeert een behandelteam. De gemeente gaat na of het mogelijk is het pand te sluiten.

Belangrijk is dat een overtreder, bijvoorbeeld een terreineigenaar, aansprakelijk wordt gesteld. Dat is in eerste instantie vaak niet duidelijk. Wanneer later blijkt dat een eigenaar/verhuurder wel betrokken was en hij/zij niet in de gelegenheid is gesteld zelf adequate maatregelen te nemen, kan een claim van de gemeente mogelijk worden afgewezen. Daarnaast is van belang na te gaan of de eigenaar zich als verhuurder aan de zorgplicht heeft gehouden die voor een goed verhuurder geldt. Denk daarbij o.a. aan een duidelijk en ondertekend huurcontract, kopieën van identificatiebewijzen van huurders en regelmatige inspectie van het verhuurde.

Stap 13: Opstellen handhavingsbesluit

Nadat de overtreder gelegenheid is gegeven zienswijzen uit te brengen, worden deze zienswijzen meegenomen in de besluitvorming met het wel of niet opleggen van een last onder bestuursdwang dan wel last onder dwangsom.

Stap 14: Behandeling bezwaar en schorsingsverzoek

Behandeling eventueel bezwaar en schorsingsverzoek.

Stap 15: Behandeling beroep

Behandeling eventueel beroep.

2.5 Bodemonderzoek, opstellen plan van aanpak en sanering

Na het aantreffen van een dumping met druggerelateerd afval volgt altijd een standaard bodemonderzoek volgens de NEN 5740. Dit is onafhankelijk van het wel of niet uitvoeren van eventuele beredding. Met het uitvoeren van bodemonderzoek, het opstellen van een plan van aanpak en het uitvoeren van een bodemsanering kan worden voldaan aan de zorgplicht Wbb.

Stap 16: Bodemonderzoek

1. De gemeente geeft opdracht voor het uitvoeren van een verkennend bodemonderzoek volgens de NEN 5740 door een BRL 2000-gecertificeerd milieukundig adviesbureau, indien geen veroorzaker of overtreder van de zorgplicht kan worden aangewezen. In de situaties dat er een veroorzaker en overtreder van de zorgplicht kan worden aangewezen, is de overtreder gehouden tot het geven van opdracht voor bodemonderzoek.
2. Tijdens het verkennend onderzoek dienen de grond- en grondwatermonsters op het drugspakket te worden geanalyseerd. (*Aandachtspunt: Uitgevoerde monsternames van de aangetroffen afvalstoffen door de politie (o.a. LFO, FO, Team milieu) worden ter beschikking gesteld om meegenomen te worden in het analysepakket van de grond en het grondwater voor het verkennend bodemonderzoek.*)
3. De onderzoeksstrategie van het verkennend bodemonderzoek wordt na goedkeuring door de FUMO als uitvoeringsdienst van het bevoegd gezag Wbb te worden besproken en ter goedkeuring worden voorgelegd.
4. Wanneer uit analyses van de grond en het grondwater blijkt dat de onderzochte stoffen verhoogd zijn aangetoond, dient een nader bodemonderzoek plaats te vinden. Dit nader

bodemonderzoek dient wederom door een BRL 2000 en BRL 6000-gecertificeerd milieukundig adviesbureau te worden uitgevoerd.

5. Het nader bodemonderzoek is bedoeld om de verontreiniging in horizontale en verticale richting af te perken. Hiermee wordt de omvang van de verontreiniging vastgesteld. De resultaten worden voorgelegd aan de FUMO als uitvoeringsdienst voor het bevoegd gezag Wbb.

Stap 17: Opstellen Plan van aanpak

Op basis van de onderzoeksresultaten wordt door het BRL-6000 gecertificeerde milieukundig adviesbureau een plan van aanpak opgesteld voor grond- en grondwatersanering. Het PvA wordt ter beoordeling voorgelegd aan het bevoegd gezag Wbb. De FUMO zal namens het bevoegd gezag Wbb een beslissing nemen inhoudende wel of niet instemmen met het plan van aanpak. Eventueel geeft de FUMO namens het bevoegd gezag aanvullende aanwijzingen op basis van artikel 27, lid 2 Wbb, bij de instemming met het PvA.

Stap 18: Sanering, evaluatie en/of nazorg

1. Nadat de FUMO namens het bevoegd gezag heeft ingestemd met het plan van aanpak wordt op een zo kort mogelijke termijn gestart met de saneringswerkzaamheden.
2. In het plan van aanpak staat in ieder geval een door een hoger veiligheidskundige goed gekeurd V&G-plan. De werkzaamheden worden uitgevoerd op basis van de CROW 400.
3. De sanering wordt uitgevoerd door een gespecialiseerd bedrijf (aannemer) dat beschikt over de BRL-7000.
4. De FUMO houdt tijdens de sanering toezicht op een juiste uitvoer van de saneringswerkzaamheden en de daarbij behorende voorschriften.
5. Na afloop van de sanering wordt een saneringsevaluatie opgesteld. De beoordeling van de saneringsevaluatie wordt namens het bevoegd gezag Wbb door de FUMO uitgevoerd.
6. Het betreft een reguliere saneringshandeling op basis van zorgplicht Wbb.

2.6 Subsidieaanvraag

Stap 19: schriftelijk verzoek subsidie

De gemeente kan een schriftelijk verzoek om subsidie indienen bij de provincie als zij de kosten van de sanering van de grond met druggerelateerd afval moet betalen. Een goed onderbouwd rapport is daarvoor de basis. Het saneringsrapport (met onderzoeksresultaten, controlemonsters, weegbonnen, getekende begeleidingsbrieven, schone grondverklaring aangevulde grond etc.) maakt daar een belangrijk deel van uit.

3. Subsidieregelingen

Bestaande regeling

Het opruimen van druggerelateerd afval kan veel geld kosten, zeker wanneer sprake is van bodemverontreiniging en bijvoorbeeld de bodem onderzocht en gesaneerd moet worden. Om gedupeerden te compenseren in de kosten is er een provinciale Subsidieregeling opruiming drugsafval. De subsidie wordt vanaf 1 januari 2021 namens de provincies verstrekt door BJI12.

Op 28 april 2021 heeft Provincie Fryslân het volgende besluit genomen voor de subsidieregeling voor het opruimen van drugsafval: *Besluit van Gedeputeerde Staten van de provincie Fryslân, nr. 01872787 houdende regels omtrent de subsidiëring van projecten gericht op herstel van bodem en oppervlaktewater in geval van dumping van drugsafval (Subsidieregeling opruiming drugsafval provincie Fryslân 2021 – 2024).*

De subsidiecriteria zijn vermeld in de hierboven genoemde provinciale subsidieregeling. De subsidieregeling is opgenomen in bijlage 3.

In een kamerbrief van het Ministerie van Justitie en Veiligheid, kenmerk 4260813, d.d. 21 oktober 2022 wordt o.a. ingegaan op een verruiming van de bestaande subsidieregeling en het voornemen voor een nieuwe rijksregeling voor het opruimen van drugsafval. Op beiden wordt hieronder kort ingegaan.

Verruiming bestaande regeling per Q2-2023

De twaalf provincies voeren de subsidieregeling uit en de datum waarop de verruiming ingaat, kan per provincie iets verschillen. De provincies communiceren hierover in het eerste kwartaal van 2023 over de subsidie en het aanmeldformulier. De verruimde regeling treedt na de communicatie in die provincie in werking:

- Particulieren krijgen de kosten volledig vergoed tot maximaal 200.000 euro.
- Decentrale overheden krijgen de helft van de kosten vergoed tot een bedrag van 50.000 euro. Eventuele kosten daarbovenop worden volledig vergoed tot maximaal 200.000 euro.
- Voor gedupeerden die onder de oude subsidieregeling in 2021 en 2022 te maken hadden met een drugsafvaldumping en in de nieuwe regeling een hogere vergoeding zouden krijgen, wordt bekeken of zij met terugwerkende kracht een extra aanvraag kunnen indienen.

Nieuwe Rijksregeling per 1 januari 2025

Op dit moment wordt gewerkt aan een nieuwe structurele rijksregeling voor het opruimen van drugsafval. De planning is om deze per 1 januari 2025 in werking te laten treden als vervanging van de huidige subsidieregeling. De vervangende rijksregeling zal in grote lijnen overeenkomen met de huidige regeling die nu eerst wordt verruimd. In de nieuwe rijksregeling wordt ook rekening gehouden met megadumping, zodat maatwerk niet meer nodig zal zijn. Ook worden de opruimkosten bij aangetroffen drugslaboratoriums in de nieuwe regeling meegenomen.

4. Contactgegevens primaire stakeholders

Stakeholder	Telefoonnummer	
Politie	112	Meldkamer
Politie Team Milieu	088-1670246	Piketnummer
Brandweer	112	Meldkamer
Gemeente De Fryske Marren	06-51618916	Milieupiket
Gemeente overig⁶	058-212 2422	Milieu alarmnummer
OvD-Bz Noord West (Harlingen, Waadhoeke)	0517 - 201055	Piketnummer OvD-Bz
OvD-Bz Noord Oost 1 (Dantumadiel, Noardeast-Fryslân)	0519 - 574499	Piketnummer OvD-Bz
OvD-Bz Noord Oost 2 (Achtkarspelen, Tytsjerksteradiel)	0511 - 548620	Piketnummer OvD-Bz
OvD-Bz Zuid Oost (Heerenveen, Opsterland, Ooststellingwerf, Weststellingwerf)	085 - 0484027	Piketnummer OvD-Bz
OvD-Bz Zuid West (De Fryske Marren, Súdwest-Fryslân)	06 - 21648880	Piketnummer OvD-Bz
OvD-Bz Leeuwarden	06 - 52512120	Piketnummer OvD-Bz
OvD-Bz Smallingerland	06 - 19267056	Piketnummer OvD-Bz
FUMO	058-212 2422	Milieu alarmnummer
Wetterskip Fryslân	058-212 2422	Milieu alarmnummer
Rijkswaterstaat	0800-8002 088-7973300 088-7974599	Algemeen IJsselmeergebied Waddenzee

⁶ Indien taak niet bij de FUMO belegd is, informeert de FUMO de OvD-Bz van de gemeente, zodat ook buiten kantooruren actie wordt ondernomen.

5. Do's en Don'ts

Wat moet je doen en niet doen bij het aantreffen van drugsafvaldumping.

Voor alle betrokkenen	
Aankomst in afvoerende luchtstroom	Benader altijd bovenwinds (d.w.z. met de wind in de rug), zodat blootstelling aan schadelijke dampen en gassen minimaal is.
Afblijven en aanzien	Geen verpakkingen aanraken en/of openen. Nooit tegen vaten/jerrycans schoppen of duwen om te zien of ze gevuld zijn. Ga bij een mogelijke productieplaats voor synthetische drugs niet naar binnen, omdat er altijd gevaar aanwezig is voor giftige stoffen en gassen, brand of ontploffing. Daarnaast bestaat de kans dat je zware criminelen overloopt met alle gevolgen van dien.
Afstand houden en behouden	Bij brand: houd minimaal 100 meter afstand (bovenwinds). Bij bolstaande of lekkende vaten, sissende verpakkingen, vrijkomende dampen: houd minimaal 50 meter afstand. In andere gevallen: houd ten minste 15 meter afstand. Het houden van afstand is tevens van belang, zodat mogelijke sporen niet beschadigd of verloren gaan.
Alarmeer	Alarmeer deskundigen ('melding 112'). Meldt de aangetroffen situatie en de zichtbare (of dreigende) schade/situatie. Benoem zo nauwkeurig mogelijk de plaatsaanduiding en de omvang.
Afwachten	Wacht de komst en de handelingen van deskundige(n) ten aanzien van de aangetroffen stof(fen) af. De aanpak wordt geheel door en onder verantwoordelijkheid van de deskundigen uitgevoerd. Volg de aanwijzingen van de deskundigen op.

Specifiek voor Politie en bijzondere opsporingsambtenaren (BOA's)	
Afzetten en afschermen	Zet de locatie af met bijvoorbeeld een lint. Gebied rondom de locatie beveiligen en bevestigen ter voorkoming, vermindering en vermindering van risico's, alsook verlies en verstoring van sporen. Regel waar nodig verkeer, zet wegen af en houdt het publiek op afstand.
Aanwijzingen zoeken	Zoek op afstand aanwijzingen over aard, samenstelling en herkomst van stof(fen) (verschijningsvorm, (gevaar)etiketten, geurwaarneming, etc.). Zie deze aanwijzingen altijd als indicaties. Zoek altijd naar getuigen en aanwijzingen over tijdstip van dumping, van betrokken voertuigen en personen daarbij, van bedrijfsactiviteiten (productieplaatsen van synthetische drugs) (omgevingsonderzoek). Inventariseer welke andere opsporingshandelingen zinvol zijn. Belangrijk is om op de aan/afvoerroutes de camera's onderweg te inventariseren en de beelden veilig te stellen. Dat kunnen camera's in het openbare domein zijn, maar ook bewakingscamera's van bedrijven en woningen.
Administreer	Registreer en fotografeer. Maak aantekeningen voor het proces-verbaal van bevindingen en start een journaal (wie is wanneer gebeld, wat is door wie gezegd, gedaan en afgesproken). Verspreid geen daderschapsinformatie. Maak bij fotograferen geen macro-opnames m.a.w. blijf op afstand. Sommige chemicaliën zijn zo explosief, dat een camera kan dienen als ontstekingsbron.

6. Definities

Afval uit drugslabs

Materialen die worden gebruikt voor illegale productie van drugs die aan het maatschappelijk verkeer worden ontnomen en niet geschikt zijn om weer terug te brengen in de maatschappij.

AGS

Adviseur gevaarlijke stoffen van de brandweer.

AOV-er

Ambtenaar/Adviseur Openbare Orde en Veiligheid. Een ambtenaar binnen de gemeente die zich bezighoudt met diverse veiligheidsvraagstukken.

Bereddering

Bereddering is het treffen van schade beperkende maatregelen. Dit gebeurt zo spoedig mogelijk na het ontstaan/ontdekken van de milieucalamiteit, echter nooit zonder overleg met de politie in verband met sporenonderzoek. Dit betekent dat zo spoedig mogelijk de eerste maatregelen zonder formaliteiten (zoals meldingen aan bevoegde gezagen, het indienen van aanvragen etc.) kunnen plaatsvinden.

Bevoegd gezag

Het bestuursorgaan dat bevoegd is om in een bepaalde zaak besluiten te nemen of beschikkingen af te geven. In het geval van een dump van synthetisch drugsafval ligt de taak veelal bij de gemeente, tenzij er sprake is van een dump bij of in oppervlaktewater. In het geval dat sprake is van een dump bij of in oppervlaktewater wordt altijd contact gezocht met de waterbeheerder (Wetterskip Fryslân en/of Rijkswaterstaat).

Bodemverontreiniging

De aanwezigheid van stoffen in de bodem boven normale waarden, inclusief grondwater, die van nature niet boven die waarden ter plekke in de bodem, oevers en waterbodem voorkomen en het rechtstreekse gevolg is van productie van synthetische drugs en het storten van met die productie samenhangende stoffen en materiaal.

Drugsafvaldumpingen

Het onbeheerd achterlaten en zich ontdoen van vaten, dozen, kratten, drukhouders en/of van vast materiaal en vloeistoffen die qua aard en zintuiglijke waarnemingen herkenbaar lijkt als gevaarlijk afval afkomstig van een chemisch proces en waarschijnlijk is vrijgekomen bij synthetische en plantaardige drugsproductie. Het gaat dan niet over drugsafvaldumpingen die teruggevonden worden in mestkelders, oppervlaktewateren en rioolwatersystemen.

Eigenaar

De juridische eigenaar van een onroerend goed (terrein of opstal, vaar- en voertuigen) waar de drugsafvaldumping heeft plaatsgevonden of een productieplaats voor synthetische drugs is aangetroffen. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat een pachter en vergelijkbare grondgebruiker aanspreekbaar zijn.

Incidentteam

Een te vormen team bij de Plaats Delict (PD) dat de aanpak en afhandeling van het incident, afstemt en coördineert. Doorgaans zullen politie, brandweer, gemeente en FUMO deel uitmaken van dit team.

Medewerkers politie (niet limitatief)

Afhankelijk van de situatie kunnen vanuit de politie diverse afdelingen en medewerkers betrokken zijn, bijvoorbeeld:

FO = forensische opsporing

LFO = landelijke faciliteit ondersteuning ontmantelen

OC = operationeel centrum, voorheen meldkamer

OVD-P = officier van dienst politie

OVD-R = officier van dienst recherche

Team milieu

Meldkamer Noord Nederland

De Meldkamer is het hart van de hulpverlening. Hier komen alle meldingen binnen van mensen die het alarmnummer 112 bellen. De politie, brandweer en ambulancedienst worden vanuit de Meldkamer ingezet bij een noodsituatie. De Veiligheidsregio's Fryslân, Groningen en Drenthe hebben een gezamenlijke meldkamer in Drachten.

Milieuverontreiniging

De aanwezigheid van stoffen in andere milieucomponenten dan de bodem, het grondwater, waterbodems en oppervlaktewater boven normale waarden.

Ongewoon voorval

Een drugsdump wordt aangemerkt als een 'ongewoon voorval', dit brengt mee dat terstond dient te worden opgetreden. Dit betekent dat binnen de eerste 24 uur zonder saneringsplan de eerste 'beredding' kan worden uitgevoerd. Dit kan worden uitgebreid naar 48 uur, mits de 'beredding' aansluitend is. De eerste 24/48 uur gaat in nadat is geconstateerd dat in een openbaar gebied, binnen een inrichting, op particulier terrein of in oppervlaktewater drugsafval is gedumpt.

Oppervlaktewater

Het samenhangend geheel van vrij aan het aardoppervlak voorkomend water, met de daarin aanwezige stoffen, alsmede de bijbehorende bodem en oevers.

OvD-Bz

De gemeente heeft een Officier van Dienst Bevolkingszorg (OvD-Bz) in dienst. De OvD-Bz is in geval van een incident aanspreekpunt voor de politie en brandweer en kan via de meldkamer gealarmeerd worden.

Plaats Delict (PD)

Een locatie of perceel waar een misdrijf wordt c.q. werd gepleegd. Tevens wordt als PD aangemerkt de plaats/plaatsen waar sporen van een misdrijf aanwezig kunnen zijn, daaronder mede begrepen de aan het misdrijf gerelateerde routes van en naar de PD. In dit Protocol wordt ieder incident waarbij een drugsafvaldumping en/of een productieplaats voor synthetische drugs is aangetroffen, beschouwd als een milieudelict. Deze locaties krijgen veelal het predicaat PD en waar mogelijke en/of noodzakelijk de bijbehorende aandacht/behandeling.

Productieplaats synthetische drugs

Locatie waar de synthetische drugs met behulp van chemicaliën worden vervaardigd of opgeslagen en grondstoffen, halffabricaten, eindproducten en/of benodigde apparatuur worden aangetroffen.

Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) Noord-Nederland

De rol van het RIEC is met name gericht op preventie, analyse en repressie. In preventieve zin organiseert het RIEC bewustwording sessies om mensen op de risico's van dumpingen te wijzen. Qua analyse streeft het RIEC naar overzicht op voorkomende dumpplekken en methodieken. Daarnaast wordt geprobeerd in samenwerking met gemeenten en de strafketen personen die drugs produceren (en noodzakelijkerwijs dus de afvalstoffen van die productie dienen te dumpen) te identificeren en aan te pakken.

Synthetische drugs

Synthetische drugs zijn verdovende middelen of hallucinerende middelen die middels een synthese worden opgebouwd. Synthese is de bereiding van een chemische verbinding, uitgaande van andere eenvoudige verbindingen. De synthetische drugs komen voor als vloeistof, pillen en in poedervorm zoals GHB, methamfetamine, amfetamine (speed) en ecstasy (xtc). De productie en de verwerking van producten vindt plaats in illegale laboratoria (productieplaatsen voor synthetische drugs).